

Under Louis-Philippe beträder privatmannen historiens skådeplats. Utvidgningen av den demokratiska apparaten genom en ny vallag sammanfaller med den parlamentariska korruptionen, som organiseras av Guizot. I skydd av denna skapar den härskande klassen historia blott och bart genom att sköta sina affärer. Den främjar järnvägsbyggen för att bättra på sitt aktieinnehav. Den gynnar Louis-Philippes regim eftersom den är den affärsdrivande privatmannens regim. Med julirevolutionen har bourgeoisin förverkligat målsättningen från 1789 (Marx).

För privatmannen ställs livsmiljön för första gången i motsättning till arbetsplatsen. Den förra konstituerar sig i interiören. Kontoret är dess komplement. Privatmannen, som på kontoret låter verkligheten få sitt, begär av interiören att den ska hålla hans illusioner vid liv. Denna nödvändighet är så mycket mer trängande som han inte har för avsikt att utsträcka sina affärsmässiga överväganden till det sociala området. I gestaltningen av sin privata omgivning förtränger han båda gebiten. Ur denna mentalitet växer interiörens fantasmagorier fram. Denna är för privatmannen liktydig med universum. Där samlar han det som är avlägset och förgånget. Hans salong är en loge i världsteatern.

Exkurs om jugendstilen. Interiörens kris sätter in kring sekelskiftet i och med jugendstilen. Visserligen tycks den, om man får döma efter dess ideologi, innebära interiörens fulländning. Glorifieringen av den ensamma själen framstår som dess mål. Individualismen är dess teori. Hos Vandervelde framstår huset som uttryck för personligheten. Ornamentet är för detta hus vad signaturen är för tavlan. Jugendstilens verkliga innebörd kommer inte till uttryck i denna ideologi. Den är helt enkelt ett sista utbrytningsförsök av den i sitt elfenbenstorn av tekniken belägrade konsten. Den mobiliserar alla emotionella reserver. Dessa finner uttryck i det mediumistiska linjespråket, i blomman som sinnebild för den nakna, vegetativa naturen som gör uppror mot den tekniskt armerade omvärlden. Järnarkitekturens nya element, olika slags bjälkformer, sysselsätter jugendstilen. I ornamentiken bemödar den sig om att återvinna dessa former åt konsten. Betongen öppnar nya möjligheter till plas-

tisk gestaltning i arkitekturen. Vid denna tid förskjuts den reella tyngdpunkten i livsmiljön till kontoret. Den alltmer irreella skapar sig en fristad i egnahemmet. Jugendstilens facit summeras i "Byggmästar Solness" — individens försök att med känslans vapen ta upp kampen mot tekniken leder till hans undergång.

Je crois . . . à mon âme: la Chose.
Léon Deubel: Œuvres
(Paris 1929)

Interiören är konstens tillflyktsort. Samlaren är interiörens naturlige invånare. Han gör förskönandet av tingen till sitt livsinnehåll. På hans lott faller sisyfosuppgiften att genom sitt blotta innehav av tingen avtvå dem deras varukaraktär. Men han förlämnar dem bara ett affektionsvärde i stället för bruksvärdet. Samlaren drömmer sig inte bara in i en avlägsen eller förgången värld, utan också i en bättre, där människorna visserligen lika litet som i den vanliga är försedda med vad de behöver men där tingen är befriade från nyttighetens trældom.

Interiören är inte bara privatmannens universum utan också hans etui. Att bo är att efterlämna spår. I interiören blir de särskilt markanta. Man finner på överdrag och skydd, fodral och etuier i en mängd varianter i vilka spåren av de vardagliga bruksföremålen avsätter sig. Också spåren av den som bor där avtecknar sig i interiören. Så uppstår detektivhistorien som följer dessa spår. "Möblernas filosofi" jämte detektivnovellerna ger Poe rangplatsen som interiörens förste fysionomiker. Förbrytarna i de första detektivromanerna är varken gentlemän eller apacher utan borgerliga privatpersoner.

V Baudelaire eller gatorna i Paris

Tout pour moi devient Allégorie.
Baudelaire: Le Cygne

Baudelaires ingenium, som hämtar sin näring ur melankolin, är allegoriskt till sin inriktning. Hos Baudelaire blir Paris för